

N^r 13.

Prijs 35 cent. — Abonn. per jaar 20,80 fr.

27 Januari 1923.

'T VLAAMSCH GEZIN

Geïllustreerd Weekblad

Redactie-Uitgave : Gebr. HANS, Contich.

Een kerktoeren stak boven den vloed uit. (blz. 8).

Filips Van Artevelde

Roman door A. HANS.

(Vervolg).

En nu een naakte zandvlakte... straks zouden de golven de plaat bespoelen en bruisen over 't groote kerkhof der Ooster-Schelde. Waarlijk 't groot kerkhof, want niet alleen Reimerswaal, doch nog tal van dorpen, groote hofsteden, sterke kasteelen vergingen in den nimmer verzadigden vloed, in de wispelturige, verraderlijke Schelde. En wat later op een hoeve, vertelde ons een bejaarde boer :

Reimerswaal, ja, daar kan ik u veel van vertellen. Er is een spreekwoord : „Hoogmoed komt voor den val”, en de waarheid hiervan heeft Reimerswaal ondervonden. De stad was tot grooten bloei gekomen, de burgers werden rijk, maar zoo ook overmoedig, trotsch, en verkwistend. Denk eens, vele huizen hadden zilveren drempels, en aan de trappen waren gouden leuningën. De paarden werden met zilver beslagen. De Reimerswalers gaven schatten uit voor kleeding. De een wilde boven de ander uitsteken. Men richtte overdadige maaltijden aan, smulde en braste... 't was of 't geld niet op kon! Die overmoed zou gestraft worden. Hoogmoed komt voor den val! De zee verwoeste Reimerswaal. Ja, toen was er berouw, toen kwam men tot inkeer, maar te laat. De stad ging ten onder, de inwoners werden arm, menigeen, die in weelde had geleefd, bedelde dan zijn brood, en nu is er van Reimerswaal niets anders meer over dan wat steenen, ginds op de speelmansplaat. Ja, als soms bij stormweer de golven 't zand hebben losgewoeld, dan gebeurt het, dat men er meer ziet dan steenen. Ik ken een schipper, die een hoekkastje vol potjes, en kannetjes en andere snuisterijen van Reimerswaal bezit. Zelf zag ik zekeren dag losgewoelde doodkisten. Een mijner kennissen kwam er eens langs en bemerkte een blinkend voorwerp. Hij hield het voor een gouden trapleuning, maar daar de vloed opzette, kon hij niet langer blijven, doch besloot den volgenden morgen terug te keeren. Maar jawel, 't gouden ding was verdwenen...

Toch zijn er daar kostbaarheden genoeg gevonden! Een arm schipper-tje vond er wel zooveel, dat zijn nakomelingen nu rijke boeren zijn. Ja, ja, Reimerswaal werd zwaar gestraft voor zijn hoogmoed.

Wat de landman ons vertelde was deels legende deels waarheid. Legendes zijn al die verhalen over zilveren drempels, gouden trapleuningën, met zilver beslagen paarden, enz.

Waar is het, dat veel oudheidsverzamelaars op 't verdrongen land een goeden buit hebben gevonden. In 1882 haalde een Hollandsch geleerde van daar eenige schedels, welke hij voor zijn studie naar Amsterdam mede nam.

Een oud rijmpje zegt :

Rijmerswale 't zal je rouwen,

Dat je geroofd hebt 's meermins vrouwe,
Reimerswale zal vergaan,
En alleen wat steenen blijven staan.

Een Damsche vrouw vertelde ons 't zelfde in betrekking tot haar woonplaats.

O, als men op die eilanden vertoefd heeft, in de polders, waar 't grootste deel van 't jaar de wind loeit, waar de vaders aan de kinderen verhalen hoe hun grond menigmaal door den vloed overdekt werd, dan begrijpt men wel dat de verbeelding speelt en men wel de waarlijk wonderbare werking der zee in verband brengt met bovennatuurlijke verschijnselen. 't Bijgeloof is ginds op lange na nog niet uitgeroeid. ,

Reimerswaal was dus een bloeiende haven, en koopstad, daar was nu de Ooster-Schelde klotst, dicht bij Bergen op Zoom. In 1530 brak een hevige storm los.

Sommige dorpen zegt een Zeeuwsch geschiedschrijver, werden door den vreeselijk snellen was zoo verrast, dat bijna geen der bewoners zich redden kon, en allen gelijktijdig, of tenminste kort na elkander, in hetzelfde graf verzwonden werden. Schuren, meestovens, huizen en buitenverblijven werden weggeslagen, voertuigen huisraad en vee zag men medegesleurd door den vloed, en duizenden menschen worstelden met wanhopige krachtsinspanning tegen den bijna onvermijdelijken dood. In andere dorpen zocht men behoudenis op boomen, daken, torens en vliedbergen, terwijl de vlakke die zij bewoonden, in zee herschapen werd.

Van de gansche streek bleef alleen Reimerswaal met een klein poldertje er om heen bestaan. Al het ander land was verwoest. Machole, Broecke, en Kreecke, Steenvliet, Eeverwaarden, Schaudée, Nieuwlande, al die eens bloeiende dorpen lagen in puin. Reimerswaal vormde met 't poldertje een eiland. Een nieuwe storm, twee jaar later, teisterde weer de stad, vernielde verschillende huizen en een klooster.

Och, 't lot der veste was beslist! Vuur en water woedden tegen haar, 't water 't meest. De Schelde was nimmer verzadigd. In 1557 vielen bij een overstroming de vestingsmuren en poorten omver. In 1576 verlieten de meeste bewoners Reimerswaal, alleen een armoedige visschersbevolking bleef achter, zich nestelend in de bouwvallige huizen. 't Werd oorlog dan in de Nederlanden. In 1631 nam de Zeeuwsche vloot 4000 Spanjaarden gevangen, en bracht die binnen de arme stede, om er te wachten op uitwisseling. De visschers waren niet op 't gezelschap dier woeste kerels gesteld en verlieten, tot den laatsten man toe, hun woonplaats en vestigden zich op 't eiland Tholen. Toen de Spanjaarden weer heen waren, was er geen enkele ziel meer te Reimerswaal. In 1634 kwamen werklieden de straten openbreken en de steenen werden ten voordeele der schuldeischers verkocht. Ze brachten 1081 gulden op.

De Schelde had dus vrij spel. En weldra was gansch het land van Rei-

merswaal onder 't water bedolven. Verdrongen Zuid-Beveland! zegt men nu.

.....

In het toen nog bloeiende, welvarende Reimerswaal lag dus Willem Heinz, met zijn schuit. Tegen den avond kwam een oude man aan boord. Hij wilde den visscher spreken. De scheepsjongen bracht hem naar het achter-onder, waar Heinz, het eenvoudig avondmaal bereidde.

— Heerschap, waarmee kan ik u dienen? vroeg de voormalige veerman.

— Zijn wij alleen?

— O, zeker, heer. Niemand kan ons hooren.

— Gij kunt mij niet meer herkennen... ik schijn een oude man, maar ik ben zoo jong als gij. Eens hebt ge me op een stormachtigen avond over de Schelde gebracht.

— De vluchteling! riep Willem verbaasd uit.

— Ja...

— O, ik ben u veel verschuldigd uw moeder...

— Neen goede vriend... ik dank u mijn leven... en wat wij u schonken, was slechts een kleine belooning.

— Als veerman deed ik mijn plicht...

— Maar waagdet gij uw leven en nog wel twee maal, want ik weet hoe ge na twee maal den kamp getrotseerd te hebben, door mijn vervolgers werd gegrepen...

En na die gebeurtenissen besproken te hebben, zei Marcus van Blauwhuize, want hij was de vermeende grijsaard:

— Ik kom u een nieuwen dienst vragen maar als ge er geen zin toe hebt, spreek dan vrij uit.

— Ik zou u niets kunnen weigeren heer.

— Luister eerst... Ik ben een opstandeling, zooals de vrienden van den graaf zeggen.

— Dat beteekent dus, dat gij een edelman zijt, die aan den kant van ons, van het volk staat. O, ik weet het wel, heer... Den dag na uw vlucht kende ik uw naam al, door den aanvoerder van uw vervolgers, zekeren Walter Ruysch.

— Maar de schelm is dood, heer! Hij is opgehangen geworden te Rruldervoorde... Zoo heeft mij een gevluchten Ketelaar verteld... maar de adel heeft weer iets vreeselijks gedaan! Men spreekt er overal van. Die Ketelaar wist er alles over.

— Zeg me maar alles, schipper!

Willem Heinz verhaalde, wat er in het woud van Maldegem was gebeurd.

— Afschuwelijk, afschuwelijk, zei Marcus. En die heeren noemen zich

edel. Zij beweren alleen de beschaving te bezitten en zien op de groote massa neer als op een kudde vee... O, ik heb Baldwin zoo goed gekend! Hij was een braaf man, rechtschapen en oprecht. En zulk een einde!

Van Blauwhuize dacht ook aan Klara. Wat werd zij zwaar beproefd. Eerst had men haar vader, dan haar man, nu haar goeden pleegvader gedood.

— Schipper, de strijd tegen al de verdrukkers zal eerst nu voor goed beginnen.

— 't Is noodig hé? En Biervliet zal ook strijders leveren.

— Voor die worsteling ga ik naar Vlaanderen.

— En gij komt mij vragen u over te zetten.

— Ja, maar ik ben een vogelvrij verklaarde en wie mij helpt stelt zich bloot aan straf, zoo ambtenaren van den graaf het vernemen.

— Dat zal mij niet weerhouden mijn plicht te doen, heer. 't Best is dat we vannacht over den stroom steken. De wind is gunstig. Ik zet u terzijde van Biervliet aan land.

— Maar gij weet, wat ge waagt.

— O, ik ben bereid veel meer te doen; ik ben de vrijheidspartij geheel toegedaan. Kan ik meer diensten bewijzen, spreek vrij uit, heer!

— Welnu, luister, mijn vriend. In Zeeland vertoeven veel Vlamingen alen bannelingen. Ik heb de voornaamste bezocht, om hun aan te zetten, naar Gent te komen. Wij kunnen geen enkelen man missen. Zij zullen op hun beurt anderen opzoeken. Maar de groote moeilijkheid is juist, om al die getrouwen in 't geheim over den stroom te brengen.

— Mijn vaartuig en zijn patroon zijn tot uw dienst, heer van Blauwhuize. En ik ken eenige visschers, die gaarne 't zelfde zullen doen.

— O, gij kunt ons prachtig helpen!

— Reken dan op mij, heer. Neen, wij visschers zullen niet achterblijven, waar het geldt de rechten van het volk; we strijden immers voor onze belangen.

— Zoo is het! Ge wilt dus die bannelingen naar Vlaanderen terug brengen.

— Zonder 't minste te aarzelen stem ik toe... Maar dan dienen we nu alles in te richten.

— Kunt gij even met mij mede gaan? Dan is de kwestie dadelijk in orde.

En Marcus van Blauwhuize en Willem Heinz trokken de stad in. Reimerswaal was nu in rust, na het drukke dagelijksche werk. Alleen uit herbergen straalde nog licht.

Marcus bleef voor een eenvoudig burgershuis staan en liet den klopper vallen. Dadelijk werd de deur geopend door een man, die van Blauwhuize goed kennen moest, want fluisterend vroeg hij,, Is het gelukt?"

— Beter dan ik hopen durfde.

En toen het drietal in een kamer stond, waar nog eenige mannen zaten, zei Marcus :

— Hier breng ik u een flinken Vlaming, die ons in alles helpen wil. Het is de veerman, die mij eens het leven redde.

En van Blauwhuize deelde dan mee, hoe Heinz bereid was de Vlaamsche bannelingen in 't geheim naar de Vlaamsche kust te brengen.

De heer van dit huis was zelf een Vlaamsch koopman, reeds eenige jaren te Reimerswaal gevestigd. Zijn vader was bij Cassel gesneuveld.

— Ik was toen een knaapje van vijf jaar, vertelde dikwijls de koopman nu een grijsaard. En ik heb moeder hooren zeggen, dat Vlaanderens rechten bij Cassel niet vernietigd waren. Zelf met de wapens strijden kan ik niet meer, maar mijn volk helpen, wil ik tot den laatsten snik.

En hij was bereid nu in zijn huis de bannelingen uit de verschillende deelen van Zeeland te herbergen, en telkens Willem Heinz te waarschuwen, als er genoeg waren, om een reis te doen. De voormalige veerman zou dus op aangestelde dagen naar Reimerswaal varen en de eedgenooten ergens in Vlaanderen aan wal te zetten. Daar zou een gids hen naar Gent leiden. En voor dat werk dacht Marcus dadelijk aan Nicolaas Pycke.

Alles werd nu nog nader besproken en tevreden keerde van Blauwhuize met Heinz naar de haven terug... Even later voer de schuit heen.

Marcus stond aan dek. De sterren pinkelden vreedzaam; het was een schoone, rustige nacht.

Er ging Marcus zooveel door 't hoofd. Hij dacht ook aan Hilda. Volgens een bericht, dat hij te Gent had opgevangen, zou zij op een slot te Rijsel zijn.

— Maar kom, dat is voorbij, mompelde hij. Onze verloving, mijne liefde, was een vreeselijke vergissing... En er zijn nu andere belangen. Het is strijd, die ons wacht,, geweldige strijd. O, was Yoens er nog! Maar nu moeten we Filips van Artevelde tot hoofdman. Artevelde is een naam, die inslaan zal bij het volk!... Maar de worsteling zal verschrikkelijk zijn.!

Zoo peinsde van Blauwhuize, die voor de wraak van den graaf had moeten vluchten, maar in Zeeland nuttig werk verricht had. Hij was te Reimerswaal geweest maar ook te Goes, Middelburg, Vlissingen, Veere, te Zierikzee en Brouwershaven. Overal had hij Vlamingen ontmoet, mannen uit hun land verbannen, omdat ze de vrijheid beminden en onder geen juk konden leven.

Hij mijmerde ook over de Ketelaars, over den vreeselijken dood van Baldwin en zijn getrouwen.

Marcus zelf had onlangs zijn vader verloren. De oude edelman was al ziekelijk bij de vlucht uit Brugge. Mevrouw van Blauwhuize was te Gent gebleven. Marcus had haar na zijn vlucht door een bode een brief kunnen zenden. Hij wist nu hoe zijn moeder den veerman beloofd had.

En zijn moeder was zeer bevriend met Klara en Martha. Zij ook had de partij gekozen, door haar zoon verdedigd. Marcus was er gelukkig om. In zijn woning zou hij zedelijken steun vinden en dat was hem veel waard.

Heinz naderde den edelman.

— Heer we zijn onder de kust van Vlaanderen, zei hij... Ik zal u met de jol aan wal brengen.

— Ha, goed...

Heinz zag, dat Marcus zijn beurs te voorschijn wilde halen.

— Neen, heer, geen belooning, sprak hij. Ik neem die niet aan.

— Maar ge moet toch leven.

— Geen belooning heer. Deze schuit ontving ik van uwe goede moeder. De edele Vrouwe, die ook mijn Maryke zoo troostte.

— Maar het overzetten van al die mannen moogt ge niet kosteloos doen.

— Ik zal niets meer vragen, dan ik voor mijn gezin noodig heb.

De jol werd uitgezet. En Heinz roeide tusschen de banken door naar wal.

Hij trok de boot dan op de helling van den dijk en stapte een eind met Marcus mee. De jonge edelman was diep ontroerd. Weer had hij voet op Vlaamschen bodem gezet. En nu was het voor den grooten strijd, door Yoens voorbereid, dezelfde worsteling van Zannekin en Jacob van Artevelde.

— Ik heb u geland aan de Otterplaat zei Heinz. Laat dat voorloopig de plaats zijn, waar we de bannelingen aan wal zetten.

— Goed, ik zal den naam onthouden. Otterplaat. Maar ik kan mijn verwrouwe naar uw woning sturen te Biervliet.

— Ja! Hij kan bij mij verblijven. Ik zal hem vermommen als visscher.

— Dat is uitstekend. Hij zal u als wachtwoord zeggen „Ketelaars”.

De visscher bleef bij een huisje staan en zei :

— Hier woont een vertrouwde, we zullen hem opkloppen en hij zal u als gids dienen. Door de overstromingen moet men allerlei kronkelingen doen om op den vasten weg te geraken, en alleen zoudt gij het nooit vinden.

— En ik mag op den man rekenen?

— Als op mij zelf heer.

Heinz klopte aan de deur en na eenigen tijd verscheen de bewoner, een nog jonge man. Heinz vertelde wat er van hem verlangd werd.

Woud, zooals de schipper hem noemde, stemde dadelijke toe dezen dienst te verrichten, maar zei, dat men den dag moest afwachten. In 't donker zou men verongelukken.

Marcus voelde zich door zijn vermomming veilig, om ook bij klaren dag Gentwaarts te trekken, te meer daar de aanhang van den graaf zich vooral rond Brugge bevond. Er waren wel vijandelijke soldaten te Biervliet, die den aanvoer van levensmiddelen voor Gent moesten verhinderen, maar dat stadje kon men geheel vermijden.

Heinz en van Blauwhuize namen nu afscheid.

— God zegene uw pogingen, zei de visscher. Mocht Vlaanderen spoedig vrij zijn!

— Vrij! ja! Laat ons eendrachtig samenwerken.

Marcus nam wat rust. Op zolder lag nog een oude beddezak. De jonge edelman was vermoeid en sliep in. Toen Woud hem wekte, was het dag. Beneden bereidde een vrouw een sober ontbijt. Marcus nuttigde dit, en schonk aan de lieden eene milde belooning. Dan vertrok hij met zijn gids.

En nu zag van Blauwhuize zelf, hoe men hier zonder gids niet kon reizen. Nog droeg de streek de sporen van de verwoesting. Op zeker punt was de weg niets dan een zeer ondermijnde dijk. Een poldertje stond daar nog blank. Een kerktoeren stak boven den vloed uit. De gids vertelde van de ramp. En in het gesprek hoorde Marcus, dat ook deze man den graaf en zijn aanhang haatte.

Eindelijk kwam men op vasteren grond. De leidsman kon nu terug keeren. Van Blauwhuize stond op den weg naar Gent.

Na den middag zag hij de torens van de fiere stad, die Lodewijk van Male zooveel last aan deed, gelijk de vorst het noemde. Maar hij ontmoette nu ook verschrikte lieden, en, begrijpende, dat er wat gebeurd moest zijn, vroeg hij wat er gaande was.

— Ach, mijnheer, de soldaten van den graaf liggen bij Ertvelde, en zij verdrijven ons van de hoeven en uit de huizen! klonk het, maar de angstige menschen gunden zich den tijd niet alles uitvoerig mee te deelen.

Toch hoorde Marcus wat verder, dat Gentenaars de grafelijke bende bestreden.

— Zeker weer een uitval zonder leiding, plan of orde! mompelde van Blauwhuize. En zoo gelukken we niet!

Marcus spoedde zich om de stad te bereiken. Maar hij moest nu voorzichtig zijn. Op zijn weg kon hij afdeelingen van den graaf ontmoeten. 't Duurde niet lang, of hij hoorde geroep en getier. Een boschje belemmerde zijn gezicht. Behoedzaam sloop hij erdoor. En plots zag hij Gentenaars, die zeer opgewonden hun vreugde betoonden.

Van Blauwhuize wierp zijn vermomming af. Dadelijk werd hij door eenige wevers herkend, die hem bij hun hoofdman brachten. Deze heette Frans Ackerman.

— Heer van Blauwhuize! zei deze. Terug naar Gent?

— Ja...

— En wij hebben u goed nieuws te melden. Zoo juist behaalden we een overwinning. Bij Ertvelde is een kamp van den graaf. We wisten dat en met een koene bende trokken we hier naar Langerbrugge. We verscholen ons in 't bosch, hopen wel een goeden slag te kunnen slaan. Een bende soldaten verscheen. Ze hadden graan opgeëischt bij de boeren, wel tien wagens. We vielen de kerels op 't lijf en versloegen hen. Ze boden geen weersstand... ze waren te verrast. We hebben er zeker vijftig gedood. De anderen liepen als hazen. En we voeren de wagens met graan mee naar Gent!

Van Blauwhuize trok met de opgewonden mannen mee stadwaarts. Maar hij kon hun geestdrift niet deelen. Een groote overwinning had men niet behaald. 't Was een uitval, zooals men die te Gent doen moest, om eten te halen, nu de graaf den toevoer afsneed. Tien wagens... eenige korrels vergeleken bij de groote massa eters. Een beslissende slag alleen kon Gent weer vrij doen ademen.

Toch werden de teruggekeerden met gejubel begroet. Een andere hoofdman Pieter Van den Bossche wilde de wagens naar het stadsmagazijn doen voeren, maar naar zijn stem werd niet geluisterd. Men plunderde den buit...

Van Blauwhuize kwam bij Van den Bossche en zei :

— Zoo gaat het niet...

— Heer, Marcus, terug te Gent ! Dat verblijdt me, sprak Van den Bossche op hartelijken toon. O, 't is noodig, dat we heldere koppen hebben ! Neen, zoo gaat het niet... Al die zegepralen zijn maar kansspel. Er is geen orde, geen leiding... Het voedsel komt aan eenigen ten goede die er te veel hebben.

— En er mee woeken, terwijl de groote massa honger lijdt..

— O, men lijdt al gebrek in de stad!

— Maar Artevelde...

—Zal hij willen ? Zijn vader werd vermoord... zijn moeder leeft nog en zij is vol verbittering tegen Gent. Ze gaf haar man... en hij werd schandelijk afgemaakt. En zou ze nu haar zoon ook afstaan ? En Filips vereert zijn moeder diep !

— Zijn naam zou het volk vereenigen en slechts door eendracht kunnen we ons doel bereiken.

Beide mannen spraken af een vergadering te beleggen, om deze kwestie nader te bespreken. Daar ook zou Marcus zijn nieuws uit Zeeland mededeelen. Hij spoedde zich nu naar huis. Nadien begaf hij zich naar Klara, die nog op die schamele bovenkamer woonde. Ze weigerde een beter huis te betrekken, zoo lang Gent niet vrij was...

Marcus van Blauwhuize werd met vreugde verwelkomd door Klara, Martha en Nicolaas. De jonge weduwe verhaalde hem wat er met Baldwin was geschied... Daarna vertelde Marcus hoe hij in Zeeland had gewerkt voor de goede zaak. Nicolaas was dadelijk bereid zijn nieuwe taak te aanvaarden. Hij wist een goeden helper, Armand, den Ketelaar. Twee gidsen zou niet te veel zijn. Men kon elkaar aflossen of elk een groep langs verschillenden weg geleiden.

En reeds den volgenden dag vertrokken Nicolaas en Armand naar Biervliet. Marcus vergezelde hen tot aan de stadspoort.

Toen van Blauwhuize terug keerde, werd hij door een man gevolgd.

— Neen, mompelde deze, ik kan het hem niet zeggen, wat ik van den heer van Looove vernomen heb. Ik zal eerst met van Looove naar Rozenhove gaan...

Het was Lambert, de voormalige page van den graaf. De naam Hilda lag hem op de lippen... Maar Lambert wendde zich af; hij kon aan Marcus van Blauwhuize niet vertellen, hoe afschuwelijk de gravin de jonkvrouw, die geheel onschuldig was, verminkt had.

De heer van Loove had hem meegedeeld wat er op Wynendale gebeurd was en hem gevraagd op een bepaalden dag mee naar den heer van Rozenhove te gaan.

TE NEVELE.

De leiders der Gentenaren hadden een vergadering gehouden. Men besloot vooraf voedsel in de stad te brengen. Wanneer er levensmiddelen waren, kon men beter strijden.

Raes van Herzele, Jan De Lannoy en Pieter van den Bossche moesten met een sterke bende een tocht naar Zuid-Vlaanderen doen en graan verzamelen. Tevens zouden ze eenige vijandelijke kasteelen slechten en zoo de wegen en rivieren naar Gent weer voor het verkeer open stellen.

Verspieters moesten dit aan den graaf gemeld hebben, want toen de Gentenaars zich in twee benden verdeeld hadden, stuitten Raes van Herzele en De Lannoy bij Nevele op twintig duizend man, door den vorst gezonden.

De heer van Herzele besloot den slag te wagen, vertrouwend op het geluk, maar zonder degelijke inlichtingen... Het was een korte noodlottige strijd... De vijandelijke ruitery verstrooide de Gentsche troepen. Van Herzele had een bode naar Pieter Van den Bossche gezonden, die zich in de richting van Kortrijk bevond. De moerassen van de Cale beletten dezen spoedig hulp te brengen.

De worsteling werd door de afzonderlijke groepen voortgezet. Van Herzele trachtte zijn mannen bij de kerk van Nevele te verzamelen.

Lodewijk van Male kwam toen zelf op het tooneel van den strijd. Hij beloofde goeden buit en zijn benden streden als razenden. De Gentenaren verdedigden zich niet minder hardnekkig. Raes van Herzele sneuvelde te midden zijner getrouwen. De laatste burgers weken in den toren en verschansten de trap.

De graaf lachte en riep : « Ze zitten in de val. Men steke de kerk in brand ».

Om zijn wraak uit te oefenen, spaarde hij het heiligdom niet. Weldra laaiden de vlammen en wapenknechten omringden joelend de kerk. De brand tastte ook den toren aan.

Daar verschenen de Gentsche helden op den omgang... De graaf meende, dat zij om genade zouden schreeuwen.

— Heil Gent ! klonk het, en de mannen sprongen van den toren.

Ze botsten op de pieken der soldaten, en, wie nog leefde, werd ongenadig afgemaakt. 't Was een afschuwelijk schouwspel.

Pieter Van den Bossche week met zijn bende naar Gent. Hij begreep, dat men daar gewaarschuwd moest worden, om elke verrassing van den graaf te voorkomen. 't Was avond, toen Pieter van den Bossche aankwam. Het

nieuws der nederlaag wekte wanhoop en verbittering. En men begon Van den Bossche van verraad te beschuldigen. Frans Ackerman, die bij Pieter Van den Bossche geweest was, riep verontwaardigd :

— Dat is de taal van lafaards ! Ha, wij hebben gestreden en zij, die bij vrouw en kinderen bleven, zullen ons nu betichten van verraad ! Toon ons uw wonden !

Maar de verbittering nam toe. De honger verdoofde de stem van het recht.

— Verraad ! klonk het... Ter dood !

En Leliaarts, die in schijn met het volk meededen, maar verdeeldheid wilden stoken, hitsten de menigte nog meer op.

Van den Bossche verkreeg eindelijk stilte om te spreken en zei :

— Mannen van Gent... ik neem uw vonnis aan. Ik ben bereid te sterven, maar een veroordeelde heeft het recht nog een woord te spreken... Ik weet, dat ik onbekwaam ben voor de taak, die mij opgedrongen werd. Maar ik noem u een ander... Er is een tijd geweest, dat Gent in grooten nood verkeerde, zooals nu. Toen stond een wijze man op, Jacob van Artevelde, die Gent en Vlaanderen zoo wel bestuurdde, als het nooit te voren geregeerd was. Vlaanderen was geheel en al verloren, toen hij het door zijn groot verstand geheel oprichtte... Die man was Jacob van Artevelde. Zijn zoon leeft nog, heer Filips, en hij is de eenige man, die Gent leiden kan. Hij tracht niet naar ambten, hij verkiest de eenzaamheid, maar zoo gij het hem vraagt, zal hij Gent redden, zooals zijn vader het deed. Luister naar mijn raad, mij ingegeven door mijn liefde voor Gent, en gelukkig zal ik sterven.

— Artevelde, Artevelde ! stormde het uit de massa.

— Leve Van den Bossche ! klonk het ook. Laat ons doen wat hij zegt ! Zijn raad is goed. Wij willen een Artevelde !

DE RUWAARD.

Dadelijk trok men naar de woning, waar Filips van Artevelde woonde. De zoon van den Wijzen man, die toen in den bloei zijns levens was, maar zich zelden in de straten vertoonde, stond op het geroep op.

Ook zijn moeder, de weduwe van Jacob, verscheen uit haar kamer.

— Mijn zoon, wat wilt ge ? vroeg ze.

— Het volk roept mij...

— Het volk ! Ja, het joelt en huilt... Zoo deed het ook op dien gruwelijken avond, toen uw vader laf werd vermoord door de ondankbaren. Ga niet !

— Moeder, ik moet hen toch aanhooren.

— Zij willen u als hoofdman !

Yolande van den Broecke, Filips' gade, kwam ook van haar legerstede.

Die hulde van 't volk greep haar aan. Filips kon hoofdman worden en ook haar tot eere brengen.

— Moeder, zei ze tot de weduwe, geef uw zoon de kans een groot man te worden !

— Stil, Yolande, hernam Filips, eere telt hier niet. Ik wil alleen onderzoeken, wat mijn plicht is. Laat mij hooren, wat het volk zegt.

Hij begaf zich naar de deur. Een machtig gejuich begroette hem.

— Hoort ge het, moeder, zei Yolande.

— Ja, nu juichen ze... en dat deden ze ook eens voor mijn Jacob, maar, toen hij hen uit den nood had gered, huilden ze als beesten. En ze doodden hem, den goede, den edele, den wijsten aller menschen.

Pieter van den Bosschen, Frans Ackerman en Darcus van Blauwhuize maakten Filips bekend wat de begeerte van het volk was. Marcus voerde 't meest het woord. Hij herinnerde aan den dood van Jacob, maar deed een beroep op Filips' goed hart en liefde voor Gent.

— Morgen zal ik u mijn besluit meedeelen, antwoordde Filips. Liever bleef ik in mijn stille woning, maar ik wil nadenken...

Het volk ging heen. En in de woonkamer had Filips een lang gesprek met zijn moeder. Ten laatste zei de weduwe zelf :

— Doe het dan, mijn zoon, mij dunkt, ik zie uw vader die mij zegt te vergeten en te vergeven en niets te kennen dan plicht...

— Dus, moeder, gij schenkt mij uw zegen...

— Ja... Gent roept u... Ik gaf mijn man... Ik sta ook mijn zoon af.

En de edele vrouwe zegende den kloeken man, die een allerzwaarste taak op zich nam.

Den volgenden dag werd Artevelde tot hoofdman van Gent uitgeroepen. Het volk juichte. De naam Artevelde bracht nieuwe hoop.

Aanstonds vergaderde Filips, wien men den titel gaf van ruwaard van Vlaanderen, met de voornaamste leiders, waarbij ook Marcus van Blauwhuize, Pieter van den Bossche, Jan Derijcke, Jan van Heyst.

Men wist, dat er te Gent ophitsers waren, die bij het volk den graaf roemden. De twee listigste, Simon Bette en Gilbrecht De Gruutere, die bij den slag te Nevele een loensche rol hadden gespeeld, werden op bevel van den ruwaard aangehouden. Bij het onderzoek kwam aan 't licht, dat Simon Bette opdracht had aan het volk bekend te ma ken, hoe de graaf Gent vergiffenis zou schenken, indien men twee honderd oproerlingen aan den vorst uitleverde.

Simon Bette en zijn medeplichtige werden onthoofd. Artevelde nam maatregelen, om de orde te handhaven. Straffen bedreigden alle twisters, vechters, en dobbelaars. Elke inwoner zou een strijdhandschoen dragen met de woorden : « Helpe God ». Ieder moest vreedzaam het werk hernemen. Barthel Coolman zou met schepen levensmiddelen halen in Holland en Zeeland, en Frans Ackerman, aan 't hoofd van drie duizend mannen, 't zelfde doen op het Vlaamsche platteland.

Ackerman kweet zich uitmuntend van zijn taak. Hij trok naar Brussel, Leuven en Luik, en overal leverde men hem graan, in de laatste stad alleen, op twee dagen tijds, zes honderd wagens.

Maar de voorraad bleek toch te gering en Gent moest het voedsel met de uiterste zuinigheid beheeren.

Intusschen richtte Arievelde het leger flink in. Nicolaas Pycke en Armand, de Ketelaar, brachten geregeld Vlaamsche bannelingen uit Zeeland aan. Vluchtelingen uit andere streken lieten zich gaarne inlijven. Bekwame aanvoerders werden gekozen.

Toch wilde Filips eerst met den graaf onderhandelen.

DE EENZAME VADER.

De heer van Rozenhove zat eenzaam op zijn slot, waar het nu zoo doodsch was. Er werd een bezoeker aangekondigd.

't Was de heer van Looove, die binnen trad en zich zelf voorstelde, want de grijsaard kende hem niet.

En toen van Looove neer zat, zei hij :

— Heer, ik kom u spreken over jonkvrouw Hilda...

— Neen, dat niet... Jonkvrouw Hilda is dood vóór mij ! antwoordde van Rozenhove met een afwerend gebaar.

— Omdat gij aan haar schuld gelooft ?

— Heeft zij u gezonden als verdediger ! Och ja... thans zijn zeker haar oogen geopend en wil ze vol berouw terug keeren, om hier haar schande te verbergen. Maar Rozenhove is voor haar gesloten. Ik bid u, spreek niet verder. Zijt ge wellicht ook een afgezant van den graaf ?

— Heer, ik haat Lodewijk van Male... En ik zeg u, dat ik ook niet door jonkvrouw Hilda gestuurd ben... doch verklaar haar onschuldig.

Even kwam toch een glans in de oogen, welke steeds zoo droevig staarden.

— Jonkvrouw Hilda werd ontvoerd ! vervolgde van Looove.

— Ik geloof in uw eerlijke bedoelingen, maar gij weet niet, wat er gebeurd is.

— Te Bellem...

De heer van Rozenhove keek den bezoeker nu toch verrast aan.

— Te Bellem, ging van Looove voort, was de schijn tegen Hilda... Doch de schijn bedroog mij en Marcus van Blauwhuize.

— U ? Waart gij dan te Bellem ?

— Ik sta hier voor u als schuldige, heer. Ik wil alles bekennen, omdat wroeging in mij laait als een vuur.

— Wroeging...

— O, ik heb jonkvrouw Hilda aangeklaagd ! Ik meende, dat ik de waarheid zei, maar het was zoo niet.

En van Loove vertelde nu alles, zijn bespiedingswerk voor de gravin, eerst te Bellem, dan te Wondelgem, later bij Rijsel. Dan deelde hij mee, hoe hij Hilda ontvoeren moest en onderwege met haar sprak, toen er als een blinddoek van voor zijn oogen viel.

— O, kon ik u gelooven ! riep de heer van Rozenhove ontroerd.

— Buiten is een getuige... Mag ik hem roepen ?

— Doe het...

Lambert, de voormalige page van den graaf, trad binnen. Hij verhaalde zijn ervaringen, hoe de graaf te Bellem jonkvrouw Hilda belaagde, hoe listig de vorst te werk ging, Hilda bedroog en naar Rijsel voerde onder de verzekering, dat zulks geschiedde op verzoek van haar vader.

Lambert verklaarde, dat hij Marcus van Blauwhuize wilde waarschuwen; de graaf vond zijn brief. De page beschreef dan zijn straf, zijn redding en vlucht.

Zwijgend had de heer van Rozenhove naar dit alles geluisterd.

— O, H. Maria... Hilda was onschuldig en ik vervloekte haar ; riep hij eensklaps uit. Soms was 'er een stem in mij, die hetzelfde zei... en ik verdoofde die... Waar is mijn kind nu ?

De heer van Loove boog het hoofd. Moest hij thans aan dien vader vertellen, hoe gruwelijk de gravin van Vlaanderen Hilda van Rozenhove had verminkt. Neen, hij kon dat niet.

Hilda was te Wynendale, antwoordde hij. Ik ben er geweest, maar niemand kon me zeggen, waar ze nu vertoeft. De graaf moet het weten...

— De graaf !

En de grijsaard balde de vuisten.

— O, die trouwelooze, die valschaard, maar ik zal toch tot hem gaan en hem rekenschap vragen !

— Heer, laat mij u vergezellen, vroeg van Loove. Ik ben getuige... en zoo wil ik boete doen voor mijn kwaad. De graaf zal mij aanhouden en wellicht doden... Ik ben bereid !

De oude man keek van Loove aan. Woorden van verwijt rezen hem naar de lippen... Hij hield ze terug.

— Goed, vergezel mij, sprak hij koel. Gij hebt tegen mijn kind getuigd... doe het nu voor haar !

— Zoo is de wensch van mijn hart, heer. De graaf is te Male....

— Ik weet het ! De bedrieger durfde mij nog een uitnoodiging sturen, om een vergadering bij te wonen tot onderdrukking van het volk. O, mocht het volk hem breken, die de eer brak van zooveel gezinnen !

Tranen leekten den grijsaard van de wangen. Eenige oogenblikken bleef de heer van Rozenhove in zijn zetel, het hoofd in de handen steunend.

Dan richtte hij zich op en sprak :

— Wij vertrekken onmiddellijk !

— Beveel mij, heer, antwoordde van Loove....

De verwondering der dienaren van Rozenhove was groot, toen hun meester gebood zijn paard te zadelen. Dit was sedert Felix' dood niet meer gebeurd... Lambert nam afscheid en zou naar Gent terug keeren.

— Is Marcus van Blauwhuize daar nog ? vroeg van Rozenhove.

— Hij was uitgekeken naar Zeeland, maar gisteren is hij teruggekeerd, antwoordde Lambert. Ik behoor al tot de partij der Witte Kaproenen.

— Hebt gij hem reeds over Hilda gesproken ?

— Nog niet...

— O, zeg hem alles !... Hij zal voelen, dat ook hij te snel en te lichtvaardig heeft geoordeeld... En vraag hem, mij een bezoek te brengen.

Lambert beloofde de opdracht te vervullen en vertrok. De heer van Rozenhove en van Loove reden dan naar Male. Onderwege sprak de grijsaard bijna geen woord. Er ging hem zoo veel door 't harte, dat om Hilda schreide...

VOOR DEN GRAAF.

Te Male bij 't kasteel was een groot legerkamp van den graaf, en 't ging er bedrijvig toe. De overwinning van Nevele maakte de Leliaarts nog overmoediger. De meesten zouden nu maar dadelijk naar Gent willen optrekken.

Men besprak allerlei plannen. Lodewijk van Male zat in zijn tent. Bij deze ernstige aangelegenheden hield zijn nar hem gezelschap. Aan elk hof immers was er een « zot », die meestal echter veel verstand en geest bezat.

Toen de besprekingen met krijgsoversten afgehoopen waren, meldde een dienaar aan den vorst, dat de heer van Rozenhove hem wenschte te spreken.

Lodewijk ontstelde en snauwde :

— Ik heb nu geen tijd....

— Hoort ge het, riep de nar, mijnheer heeft geen tijd. Hij moet naar Gent om Artevelde op te hangen.

— Zwijg ! gebood de graaf.

— Indien ge dat tot uw vleiers eens meer zeidet, neef ! hernam de nar. Laat verstandige menschen als ik, steeds aan 't woord.

De dienaar wilde de tent verlaten, maar eensklaps traden de heeren van Rozenhove en van Loove binnen.

— Wat is dat ! bulderde Lodewijk toornig. Ben ik niet meer vrij te weigeren wien ik wil...

— Die komen u althans niet vleien, neef, ze de nar.

— Graaf, ik sta hier gebogen onder smart voor u, sprak de heer van Rozenhove.

— Ik heb u niet in mijn tegenwoordigheid toegelaten ! Het is ongehoord hier zoo binnen te dringen !

— Heer, zeg mij waar mijn kind is, en gij zult mij nooit meer weer zien, verzekerde de grijsaard.

— Welke onbeschaamde taal durft gij voeren ! raasde Lodewijk van Male. Hoe zou ik weten, waar uw dochter dwaalt ! Ik heb van haar slecht gedrag gehoord...

— Gij weet, waar jonkvrouw van Rozenhove zich bevindt ! riep plots de heer van Looove.

— Ha, nu herken ik u ook, en gij waagt het hier te komen ! kreet de vorst, driftiger nog.

— Ik vrees u niet, graaf van Vlaanderen !

— Ha, gij vreest mij niet, eerlooze spion, die u nu in een monnik, dan in een pelgrim vermomt. En wat voert u hier ? Hebben de muiters van Gent u gezonden, om ons kamp na te gaan ?

— Ha, ge wilt het gesprek afleiden, hernam de heer van Looove. Gij wilt tegenover dezen vader huichelen en doen, alsof het lot van jonkvrouw van Rozenhove u onbekend is. En gij hebt haar bedrogen en weggevoerd, haar opgesloten...

De hovelingen luisterden verschrikt toe. De nar grinnikte.

— Dat gaat te ver ! bulderde de graaf, bleek van woede. Roep de wapenknechten !

— Heer, ik schrik voor uw wapenknechten niet terug ! sprak Hilda's vader. Ik vraag u rekenschap... Wat hebt gij met mijn kind gedaan ?

— Sluit u liever op, dan zoo de schande uwer dochter te openbaren ! Gaat het mij aan, met wie ze leeft, zij, die door haar verloofde werd verstooten !

— Hilda van Rozenhove is onschuldig en rein ! verklaarde de heer van Looove. Zij was het laatst op Wijnendale ! Gij hebt Marcus van Blauwhuize belasterd en bedrogen, gij hebt valschelijk aan Hilda van Rozenhove uw bescherming aangeboden met het doel, haar te verlokken. En zij weerstond u.

Maar wapenknechten grepen den heer van Looove vast.

— Zulke dingen mogen niet gezegd worden ! riep de nar, en de hovelingen begrepen het dubbelzinnige zijner woorden.

Lodewijk wilde den dwerg een schop geven, maar deze vluchtte lachend heen, schertsend :

— Wie de grooten de waarheid vertelt, krijgt een trap.

— Voer den heer van Looove naar het kasteel ! beval de vorst. En gij, oude, zult mij volgen.

Buiten de tent werd de gevangene door de edelen aangestaard. De heer van Looove bemerkte, dat Hilda's vader hem niet kon hooren en zei luid tot de hovelingen :

— De gravin van Vlaanderen heeft uit minnenijd jonkvrouw van Rozenhove den neus laten afsnijden. Deze misdaad mag niet verborgen blijven ! En toch was het slachtoffer onschuldig.

Deze mededeeling verwekte veel opzien, en niemand betwijfelde er de waarheid van.

De stoutmoedige aanklager werd in een kelder opgesloten. Weinig vermoedde hij, dat hij zich zeer dicht bij de gravin bevond, die ook gevangen zat.

De graaf leidde den heer van Rozenhove in een zaal van het kasteel.

— Gij wenscht dus nieuws van uw dochter ? vroeg hij spottend. Welnu, zij heeft me lief... en verstootte Marcus van Blauwhuize om mij te volgen... Ik had de kracht niet om aan haar bekoring te weerstaan ! Ge kunt me nu vermaledijden, doch ik bekommer er mij weinig om. Hilda had het recht te beminnen, wie ze begeerde.

— Mijn kind is onschuldig, sprak de heer van Rozenhove. Ik ken nu de waarheid.

— Van den man, die het eerst bekend maakte, hoe Hilda mij haar liefde schonk ! Een man, die de minnaar is van de gravin en voor deze als een slaaf mij bespiedde ! Ge ziet, dat ik openhartig met u ben !

— Heer, ik weet, hoe van Looze gedwaald heeft, maar in oprecht berouw tot mij kwam en tot boete thans zijn leven waagt ! Graaf van Vlaanderen, ik ook zal openhartig zijn en uitroepen, dat gij liegt ! Ik eisch mijn kind op !

— En ik sta u Hilda niet af ! En nu is het genoeg ! Ge moest het als een eer rekenen, dat zij mijn geliefde is !

— Eerlooze ! Mensch zonder trouw of geweten ! Beul van uw volk !

— Ha, gij behoort tot de partij der muiters, heer van Rozenhove ! snauwde Lodewijk, woedend bij de verwijten, die hem krenkten in zijn eigen liefde en hoogmoed.

— Ik ben een eenzame, rouwende vader...

— Genoeg, genoeg ! Hilda blijft waar ze is, en gij kunt u als mijn gevangene beschouwen.

De graaf riep dienaren, en deze voerden den grijsaard naar een torenkamertje.

— God zal u straffen ! schreeuwde van Rozenhove tot den vorst.

Deze gaf eenige onderrichtingen aan een ambtenaar en keerde dan naar het kamp terug. Hij begaf zich onder de edelen en zei op hoogen toon :

— Ik wil niet, dat er over de jonkvrouw van Rozenhove wordt gesproken ! Wij hebben ernstiger zaken te behandelen.

Even later verscheen een bode van Gent. Deze vroeg een vrijgeleide voor Filips van Artevelde, die een onderhoud met den graaf wenschte.

— Goed, we zullen het hem toestaan, antwoordde Lodewijk. Laat Artevelde komen, dan kan hij mijn eischen hooren. Gent bezint zich, het voelt den honger.

DE TERUGKEER VAN DEN RUWAARD.

Marcus van Blauwhuize leidde Klara, die zijn moeder bezocht had, naar haar schamele woning.

— Waarom aanvaardt ge toch moeders gastvrijheid niet? vroeg de jonker.

— Gij weet, heer, wat mij beweegt op mijn eenvoudige kamer te blijven. Ik wil geen beter lot hebben dan de getrouwen van mijn Jan. Die lijden gebrek...

— Helaas, de honger nijpt scherp. Het graan in Zeeland gekocht en door Ackerman verzameld, is bijna op. En de uitvallen leveren ons niets meer. Misschien brengt de Ruwaard vrede....

— Van den graaf? Kan er waarlijk vrede zijn, zoolang Lodewijk van Male heerscht?

— 't Is waar, ik heb weinig hoop.

— Dat men strijde!

— 't Zal zoo ver komen...

— Morgen wordt de ruwaard terug verwacht, niet waar?

— Ja! Er moet dan een besluit worden genomen!

Zoo spraken ze over den toestand, tot Klara bij Martha was. Marcus van Blauwhuize keerde naar huis terug. Een man, in een mantel gehuld, kwam hem op zijde.

— Heer, een woord, als ik u bidden mag..., zei hij.

— Wat wenscht ge?

— Er brandt mij iets op het geweten. Reeds eenigen tijd volg ik u... Mijn naam is Lambert van Zoutenhove en ik was vroeger page van den graaf.

— O, ik ken u... Maar gij waart verdwenen!

— Ja, ik viel in ongenade bij Lodewijk van Male en dat staat in verband met hetgeen ik u te zeggen heb.

En nu vertelde Lambert gejaagd, alles wat hij van Hilda wist. Eerst wilde de jonker hem het woord afsnijden, maar Lambert bezwoer hem te luisteren.

Het was voor van Blauwhuize een vreeselijke openbaring. Hilda zou onschuldig zijn, een bedrogene, een slachtoffer van trouweloosheid. Maar Marcus had haar bij den vorst gezien! En dan de mededeeling van Magda van Benekamp!

Doch Lambert was toen bij den vorst. Hij kende de geheimen, al het gekonkel van den eerlooze, de sluwheid, waarmede hij Hilda misleidde. En dan hoorde Marcus ook welk afschuwelijk lot de jonkvrouw had getroffen.

Hij nam Lambert mee in zijn woning en liet zich alles over vertellen. Hij stelde vragen. Diep ontroerd erkende hij de waarheid. Hij kon niet meer twijfelen. Bleek en innig bedroefd lag hij in zijn zetel. Lambert wist ook, dat de

heer van Rozenhove en van Looove zich naar Male hadden begeven, maar niet terug gekeerd waren.

— Ik moet naar Male ! riep van Blauwhuize in hevige verontwaardiging.

Na lang praten kon Lambert hem van dit voornemen afbrengen. Wat zou het baten ? De graaf nam van Blauwhuize, immer reeds een vogelvrij verklaarde gevangen en ook zijn stem was gesmoord. Gent, had hem noodig. Het werd immers strijd tegen den vorst.

Marcus moest Lambert gelijk geven. Hij bleef alleen, en hij weende om Hilda, voelde wroeging om zijn voortvarendheid, trilde van medelijden met de ongelukkige; dan weer sloeg zijn haat op. De jonker ging dien nacht niet ter ruste...

.....

Filips van Artevelde was dien avond te Gent terug gekeerd. En men verhaalt het gebeurde dan als volgt :

De burgerij was hem in menigte te gemoet gesnelde om hem te onderwerpen : « Ach ! waarde heer, verheug ons toch; zeg ons hoe uwe zending is uitgevallen ». Maar Filips van Artevelde boog zijn hoofd en zweeg; te nauwernood hoorde men hem een paar maal hun antwoorden : « Keert naar uwe woningen terug; God zal ons helpen, en komt morgen ochtend, ten negen ure, allen op de Vrijdagmarkt; daar zult ge het nieuws vernemen ».

Den zelfden avond begaf Pieter Van den Bossche zich bij den Ruwaard, en aldaar den dreigenden uitslag der onderhandelingen vernemende, riep hij uit : « Binnen weinige dagen zal Gent de hoogst vereerde stad der Christenheid, of de meest terneergeslagene zijn ! »

Des anderen daags, ten 9 ure, verscheen Filips van Artevelde, gevolgd door de andere hoofdmannen van Gent, te midden van het vergaderde volk.

Toen hij verhaald had dat de graaf wilde dat geheel de burgerij zich aan zijne genade overgave, en zijne raadsheeren hem niet verborgen hadden, dat hij het grootste deel ervan zoude veroordeelen, ontsnapte een diepe zucht uit den boezem der bewogene volksmenigte; doch de stilte werd alras hersteld en Filips van Artevelde sprak voort :

« Goede lieden der stad Gent, gij hebt gehoord wat ik gezegd heb, en deze zaak geen ander redmiddel noch vooruitzicht dan eenen korten raad; want gij weet hoe wij allen geprangd zitten met de levensmiddelen; en er zijn in deze stad weldra dertig duizend menschen die reeds sedert vijftien dagen geen brood meer gegeten hebben.

(’t Wordt vervolgd).

Filips Van Artevelde

en andere verhalen

door A. HANS

